

i organisationen af detta samarbete, att centralanstalten får en önskvärt större makt och befogenhet att enhetligt planlägga dessa försök, är den, att arbetsområdet i fråga vid centralanstalten göres till en särskild avdelning. För lämpligheten av en sådan anordning torde jämväl det förhållandet kunna anses tala, att de lokala fältförsöken här i landet tidigare, d. v. s. före den nuvarande centralanstaltens tillkomst, stodo under ledning av en helt och hållet fristående, endast under kungl. landbruksakademien och en av denna tillsatt styrelse subordinerande anstalt, samt att denna anstalts verksamhet ej, såvitt känt är, gav några giltiga anledningar till klander.

Slutligen må framhållas, att upprättandet vid centralanstalten av en särskild avdelning för lokala fältförsök ej för närvarande behövde medföra något krav på ökat anslag.

På grund av vad nu här anförts får jag hemställa, att Riksdagen måtte fatta beslut om

att den nuvarande jordbruksavdelningen vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet uppdelas i två avdelningar, en för stationära och en för lokala fältförsök.

Stockholm den 25 januari 1913.

Pehr Aug. Andersson.

Nr 198.

Av herr **von Sneidern**, i anledning av det i statsverkspropositionen upptagna förslaget om inrättande av en täckdikningslånefond.

Den i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning föreslagna nya täckdikningslånefonden för främjande av täckdikning vid mindre jordbruk torde otvivelaktigt vara av behovet synnerligen påkallad.

De flesta torde även vara fullt eniga med departementschefen i hans yttrande till statsrådsprotokollet, då han säger:

»Av vad jag sålunda anfört framgår, att jag anser täckdikningen vara av så stor betydelse för vårt lands jordbruk, att den bör från det allmännas sida främjas och understödjas. Att emellertid understöd i detta avseende kräves i vida högre grad för det mindre jordbruket än för det större torde vara otvivelaktigt. Vad det förra angår, kan man antaga, att i de flesta fall täckdikning icke kommer till stånd utan sådant understöd. Flertalet mindre jordbrukare hava ännu icke samma insikter om täckdikningens betydelse, som man kan förutsätta, att de större egendomsägarna hava. De behöva därför den eggelse, som ligger uti ett understöd på förmånliga villkor från det allmännas sida. Härtill kommer, att anskaffandet av för ändamålet erforderligt kapital i allmänhet ställer sig svårare för de mindre jordbrukarna än för de större. Slutligen är att märka, att då huvuddelen av Sveriges odlade jord är fördelad i jämförelsevis små brukningsdelar, ett understödjande av täckdikningsföretag vid dessa mindre jordbruk i allt fall bör komma att för landet i dess helhet hava mycket vittgående verkningar.»

Det är med denna motivering, som Kungl. Maj:t föreslår, att till ägare eller brukare av jordbruk om högst 50 hars areal täckdikningslån skola beviljas till högst 2,000 kronors belopp, löpande med 4 procents ränta och slutamorterade efter 9 år, dock så att inga inbetalningar behöva göras de två första åren efter lånets lyftande. Utan att vilja underskatta den förmån, som härigenom skulle beredas de mindre jordbrukarna, har jag grundad anledning att befara, att de föreslagna lånebestämmelserna ej äro tillräckligt förmånliga att tjäna till den eggelse till täckdikning, som med dem avses. Det är nog antagligt, att detta blir förhållandet i våra sydligaste och i jordbruksavseende främst stående län, där täckdikningens grundläggande betydelse för jordbruket redan länge varit insedd och dess redan vidsträckta utförande lämnat var och en tillfälle att se dess förtjänster.

Men förhållandena äro annorlunda längre upp i landet. De ansatser, som företagits från hushållningssällskapens sida att genom lån uppmuntra till täckdikning, hava burit ringa frukt, beroende ej blott på sällskapens begränsade tillgångar utan även, åtminstone i av mig kända fall, på ringa efterfrågan på lån, trots att lånevillkor varit föreskrivna, som varit gynnsammare än de nu av Kungl. Maj:t föreslagna.

Under sådana omständigheter synes mig behjärtansvärt om de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna kunde åtminstone i någon mån lindras. Detta så mycket mer som den avsedda uppmuntran till täckdik-

ning i främsta rummet bör komma de landsdelar till godo, där jordvärdet är lägre och ej de trakter, där jordens avkastning och därav beroende jordvärde i och för sig själv torde vara tillräckligt drivande kraft till utförande av dikningen.

En lindring kan åstadkommas antingen genom att sänka räntefoten eller genom att under hela eller någon del av den tid, under vilken arbetet pågår, bevilja räntefrihet. Jag vill, för att så litet som möjligt rubba de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna, föreslå, att lånen de två första åren lämnas räntefria och under de sju följande åren, då amorteringen skall verkställas, löpa med 3 procent.

På grund av vad jag här anfört, får jag sålunda hemställa,

att Riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition om inrättande av en särskild fond för främjande av täckdikning vid mindre jordbruk måtte besluta, att första stycket av punkt 4 i av Kungl. Maj:t föreslagna allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur ifrågavarande fond skall erhålla följande lydelse:

»Å lyftat oguldet statslånebelopp skall hushållningssällskap erlægga 3 procents årlig ränta, dock så att sällskapet de två första åren från lyftningsdagen åtnjuter räntefrihet.»

Stockholm den 26 januari 1913.

Axel von Sneidern.